

BEMMEL, Eugène P.P. van (Gent 16 april 1824 – Sint-Joost-ten-Node 19 augustus 1880).

Geboren uit een Brabants adellijk geslacht. Van Bemmél studeerde letteren en wijsbegeerte, linguïstiek, scheikunde en mineralogie aan de Université libre de Bruxelles (ULB) en promoveerde er in 1848 tot doctor in de rechten. Een jaar later werd hij hoogleraar letterkunde en geschiedenis te Brussel (ULB). Van 1854 tot 1869 gaf hij het progressieve tijdschrift *Revue trimestrielle* uit en in 1873 nam hij het initiatief tot de publicatie van het eerste nationale verzamelwerk, de *Patria Belgica*. Hij was van 1857 tot 1870 gemeenteraadslid van Sint-Joost-Ten-Node.

Van Bemmél leerde Nederlands door zelfstudie. Zoals bij het merendeel van de Brusselse Vlaamsgezinde intellectuelen uit de 19de eeuw vloeide zijn flamingantisme voort uit zijn progressief-liberaal engagement. Volgens Van Bemmél was uit de eeuwenlange vrijheidsstrijd van het Vlaamse en het Waalse volk tegen hun overheersers een broederband gegroeid. Hieraan zou een vrije confederatie beter beantwoorden dan een sterk gecentraliseerde staatsvorm, want Vlamingen en Walen hebben een huwelijk uit berekening en niet uit liefde gesloten. Niettemin beschouwde hij die verbintenis tussen twee volkeren als het principe van werkelijke beschaving en hamerde hij op de noodzakelijke solidariteit tussen beide volkeren. Dat vereiste echter de gelijkberechtiging van Vlaanderen en Wallonië en hij veroordeelde dan ook de Belgische staat omdat hierin de helft van de bevolking niet in zijn eigen taal werd bestuurd. Hiermee samenhangend streefde hij naar de verbetering van de materiële levensomstandigheden van de arbeidersklasse. Deze ideeën bleef hij zijn leven lang verdedigen.

Samen met Jean B. Langlois richtte Van Bemmél in 1857 het Vlaamsch Liberael Kiesgenootschap op. Verder was hij van bij de stichting in 1858 voorzitter van de Brusselse flamingantische vereniging **Vlamingen Vooruit**, waar hij werd gerekend tot de liberale vleugel. Hij was de belangrijkste auteur van het programma van deze organisatie en verdedigde als hoofdredacteur van de *Revue trimestrielle* in vele

lezingen en artikels het ideeëngoed van Vlamingen Vooruit. Onder zijn impuls werden in het blad vele Vlaamsgezinde artikels gepubliceerd. Hij verdedigde het rapport van de zogenaamde **Grievenscommissie** tegen minister **Charles Rogier**. In het eerste *Jaerboekje* van Vlamingen Vooruit (1859) verdedigde hij de Belgische eenheid tegen provincialistische en kosmopolitische stromingen. Verder nam hij deel aan de Gentse sociale strijd in 1858-1859. In dit kader veroordeelde hij de coalities onder de patroons om stakingen te breken.

In 1860 verspreidde Vlamingen Vooruit een manifest, dat mede door Van Bommel geïnspireerd was. Het nodigde Vlamingen en Walen uit een nationale partij te stichten om de Vlaamse taal en maatschappelijke emancipatie te bevorderen en sociaal-democratische hervormingen in heel België te verwezenlijken. De oproep van Vlamingen Vooruit vond echter niet de gewenste weerklank. In 1861 was Van Bommel een van de initiatiefnemers van het **Vlaamsch Verbond**, dat wilde uitgroeien tot een derde politieke Vlaamsgezinde partij. Na de mislukking hiervan en na het uiteenvallen van Vlamingen Vooruit in 1862, was Van Bommel vooral actief binnen de liberale beweging. Hij was stichtend lid van de in 1864 gestichte progressief-liberale **Ligue de l'Enseignement** en in 1873 medeoprichter van de Brusselse afdeling van het **Willemsfonds**. Verder publiceerde hij nog enkele wetenschappelijke werken.

WERKEN: Artikelen in *Revue trimestrielle*; *Jaerboekje van Vlamingen Vooruit*, 1859; – *Beschryf van de betooging en het banket van den 25e april 1859, ter eere der Vlaemsche Tael-Commissie*, 1859; – *Manifest der Maatschappij De Vlamingen Vooruit!*, 1860; – vele wetenschappelijke werken waaronder *Patria Belgica*. *Encyclopédie nationale*, 3 dln., 1873-1875 en *Histoire de Belgique*, 1880.

LITERATUUR: G. Charlier, 'Van Bommel, Eugène', in *BN*, XXVI, 1936-1938, kol. 163-173; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II, 1963; – E. Gubin, *Bruxelles au XIXe siècle: berceau d'un flamingantisme démocratique (1840-1873)*, 1979; – *Histoire de la Ligue de l'enseignement 1864-1989*, 1990; – M. Bots, *Bibliografie van de liberale tijdschriften. Bibliographie des revues libérales*, 1994.

MARK D'HOKER\* EN SAM VAN CLEMEN